

یونانیان با ابتکار و خلاقیت، چنین معابد چهارگوشی را ابداع می‌نمودند و مجسمه خنایان خود را بر آن‌ها قرار می‌دادند. این نوع معماری در سراسر مناطق تحت کنترل ساخته می‌شد. در چهار طرف معبد، راهروهای سلف ستوندار که از یک طرف به سوی آزاد راه داشتند ایجاد می‌نمودند. یونانیان، این معابد را در ابتدا از چوب می‌ساختند و از تنه درختان بلوط بعنوان ستون استفاده می‌کردند. از قرن ۵ ق. م، در عصر هنری کلاسیک، ساختن بناهای سنگی و مرمرین معمول گردید.

یونانیان با ابتکار و خلاقیت، چنین معابد چهارگوشی را ابداع می‌نمودند و مجسمه خنایان خود را بر آن‌ها قرار می‌دادند. این نوع معماری در سراسر مناطق تحت کنترل ساخته می‌شد. در چهار طرف معبد، راهروهای سلف ستوندار که از

افول و نابودی گذاشت.

آدمدن دوره میسنه نیان «Mycenienn» که از ۱۵۰۰ تا ۱۰۰۰ ق. م ادامه داشته و تا حدود چهار قرن نیز با تمدن مینوسی هم عصر بوده است. این عصر دوره درخشانی از سفال گری و نقاشی بر روی آنها محسوب می شود. موضوعات عمده اساطیری و نقوش زیبای هندسی هستند. تأثیر تمدنهای مشرق زمین و نقوش سفالینه های آن سرزمین ها، بخصوص تقلید آثار هنری سیلک کاشان، در یافته ها دیده می شود. لازم به یاد آوری است هنر مینوسی چون هنر مینوسی ریشه در گذشته دور و در عصر مفرغ دارد یعنی از حدود ۱۹۰۰ ق. م آغاز می شود، ولی شکوه و عظمت آن از ۱۵۰۰ تا ۱۰۰۰ ق. م می باشد. بطور کلی این نکته را باید تأکید نمود که به علت تبادلات تجارتي

و راه های آبی، هنر مینوسی از هنر مینوسی نیز بهره هائی گرفته ولی با طرز تفکر و ایده های دیگر در زمینه معماری آثار باشکوهی از بناهای عمومی بدست آمده که عمداً با سنگهای جسیم و حجیم بنا شده اند. نقوش حجاری شده از جانوران غول پیگر، حکایت از قدرت و شکوه و جلال قدرتمندان داشته و نمونه جالب که موجب حیرت کاشفان شده سردرپ دروازه موسوم به شیران می باشد که نقش دو شیر عظیم الجثه روبروی هم، از ویژگی آن بوده و متعلق به ۱۲۵۰ ق. م می باشد.

بعد از شناخت سه مرحله اولیه تمدن و فرهنگ و قدمت و سیر تکاملی آن، که نهایتاً به مرحله نوشتاری انجامید، دوران شکل گیری تمدن نوین فرا می رسد. این عصر توأم با موفقیت های عظیمی از لحاظ

شده‌اند و اندام انسانها کشیده و از مثلث و لوزی شکل یافته‌اند. این نقوش کاملاً ساده بوده و در اطراف ظروف عموماً داستانی را با بیان تصویری ارائه می‌دهند.

ب: دومین مرحله که از اواخر قرن ۸ و اوایل قرن ۷ ق.م بدنبال شیوه هندسی در فرهنگ یونان پدید می‌آید به عصر آرکائیک شهرت دارد که تا حدود ۴۸۰ - ۴۹۰ ق.م سالهای جنگ‌های ایران و یونان ادامه می‌یابد. در آغاز این دوران، نفوذ هنری تمدنهای مصر و بین‌النهرین و سوریه در هنر یونان به وفور دیده می‌شود و روی همین اصل است که مورخین این نفوذ هنری را خاور مابئی نام نهاده‌اند. البته نظریه فوق به این دلیل حائز اهمیت است که بعدها شاهد آن هستیم که این سیر تکاملی هنر از یونان به اقوام اتروریائی و از آنها به روم و سرانجام به تمدن بیزانس کشیده شده و گسترش می‌یابد.

معماری در این مرحله به واقعیت مطلوب می‌رسد و شهرسازی و ساختمانهای عمومی و معابد و ورزشگاههای عظیم و زیبا با ظرافت بی نظیر پدید

اقتصادی و اجتماعی برای مردم این جزایر محسوب می‌شود. این جهش فرهنگی در مراکز شهری، در جائیکه جنب و جوش و فعالیت باشند، پدید می‌آید و ثروت ناشی از اقتصاد و تجارت شکوفا و بالاخره رفاه نسبی مردمان را بسوی اهداف آرمانی سوق می‌دهد. در یونان باستان نیز این جهش، موجب گردید که متفکر و کنجکاو یار آیند و بیش از آنچه را که در اختیار دارند جستجو نمایند. روی همین اصل، سیاستمداران و متفکران و هنرمندان ظاهر شده و در اثر تماس و تبادل نظر با یکدیگر و برخورداری از ایده و افکار، موجب دگرگونی اساسی در همه زمینه‌های زندگی و هنری و ماوراءالطبیعه شدند. در این مرحله از تاریخ هنری یونان که از اواخر سده ۱۱ ق.م شروع می‌شود تقسیم بندی دیگری شکل می‌گیرد که آن را مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

الف: مرحله‌ای که به روش و شیوه هندسی شهرت دارد و از حدود ۱۱۰۰ قبل از میلاد آغاز و تا آغاز قرن هفتم قبل از میلاد ادامه می‌یابد. آثار سفالینه بدست آمده از این تمدن بیشتر با نقوش هندسی تزئین

کلاسیک در تاریخ‌های هنری جهان نامگذاری شده است این دوران کوتاه ۱۵۰ ساله سبب‌های کمال و افتخار برای مردم یونان تلقی می‌شود. ثروت و رفاه و حکومت سیاستمداران هنر دوست و هنرپرور، آتن را سرآمد جهان آن عصر گردانید. در معماری مهارت فنی و اعتدال و توازن به حدی رسید که الگویی برای سایر هنرهای تزئینی محسوب گردید. تناسبات زیبایی مطرح شد و ریاضی دانان، هنرهای زیبایی عصر خود را با این اصول منطبق نمودند.

می‌آیند. از بناهای مردم عادی، چون مصالح با ارزش و بادوام بکار نرفته بود، آثاری که بتوان به طرز تفکر آنها در این زمینه هنری آگاه شد چیزی به جای نمانده است ولی همین آثار عظیم بجای مانده از آن دوران، خلاقیت یونانی‌ها را به جهانیان می‌شناساند.

ج: به سومین دوران هنری یونان که از حدود ۴۸۰ قبل از میلاد آغاز و تا سال ۳۳۶ قبل از میلاد، سال ظهور اسکندر مقدونی می‌رسیم که با نام عصر

د: در این مرحله که به عصر هلنی «Hellenistic» شهرت دارد عصر یونانی مآبی با نام سرزمین قدیمی هلا Hella آغاز می‌گردد. (مرگ اسکندر مقدونی ۳۲۳ قبل از میلاد تا سال ۲۷ ق. م).

گسترده‌گی فتوحات اسکندر، از غرب تا شرق، این تمدن و فرهنگ را به اقصی نقاط عالم آن زمان در سه قاره آسیا و اروپا و آفریقا گسترش داد.

معماری یونان، با آن شکوه و جلال عصر کلاسیک، یکباره بر اثر این تهاجمات عظیم، مرجع تحول نه تنها در خود سرزمین یونان بلکه در تاریخ معماری جهان گردید. در اینجا این نکته قابل ذکر است که در معماری یونان عنصر اصلی و مهم ستون سازی و ترکیب بندی و تزئینات آن می‌باشد. روی همین اصل شیوه‌های مهم این هنر بخصوص سرستونهای آن که بار سنگین سقف‌ها را تحمل می‌نمودند از زیبایی و وقار خاصی برخوردار گردیدند که تا به امروز هم این اشکال ستون سازی تزئینی الگوی معماران جهان از شرق تا غرب تلقی می‌گردد. برای نمونه، سه الگوی مهم شناخته شده که در کلیه قرون و اعصار از قرن هشتم قبل از میلاد تا کنون رواج داشته است را معرفی می‌نمائیم.

۱- سبک ستون سازی دوری (Doric): نام دوری از یکی از اقوام شجاع و جنگجوی یونان باستان که از شمال به جانب جنوب آمده بودند گرفته شده. برتری آنان بر جنوبی‌ها و کِرتی‌ها آشنائی با سلاحهای آهنی بود. در حالیکه آکنی‌ها و مردم کِرت اسلحه شان از فلز بود، دوری‌ها به تمدن اژه خاتمه دادند و بعدها تمدن درخشانی را با سبک دوری در یونان پایه نهادند. در دوره درخشان کلاسیک سبک «دوریک» تکمیل گردید و میان قدرت و ظرافت تعادلی منطقی به وجود آمد. تنه ستون در این سبک با شیارهای باریک عمودی و یا طولی مشخص می‌شود. تنه ستون کاملاً استوانه نبوده و به جانب رأس کم کم باریک می‌شود. سر ستون دوری، بالش مانند و به شکل بلوک چهارگوش می‌باشد.

۲- سبک ستون سازی ایونی (Ionic) یا ایونیائی؛ نام ایونی از مجمع الجزایر ایونی در مغرب یونان گرفته شده. ایونی بین ایتالیا و یونان قرار دارد و در ادوار کهن این قوم به جانب مشرق یونان و سواحل غربی ترکیه امروزی رفتند. کلمه یونان نیز اشتقاق از این

لغت می‌باشد. سبک ایونی در ناحیه جزایر اژه و سرزمین آسیای صغیر متداول بود و اولین تفاوت این شیوه با شیوه (دوری) وجود پایه اختصاصی برای هر ستون بشکل بلوک سنگی مربع شکل می‌باشد.

سبک ایونی ظریف و تلطیف یافته می‌باشد بطوریکه سبکی زنانه نامگذاری شده، در حالیکه (دوری) به سبکی زمخت و مردانه اطلاق می‌شود. در قسمت سرستون (ایونی) یک حالت متکائی شکل دیده می‌شود که بر سینه خطوط مشابیه متصل به هم بوجود آمده است. آثار بدست آمده از این نوع معماری از پرستشگاههای مربوط به قرن ششم ق. م می‌باشد. از خصوصیات آن ستون باریک و بلندتر از (دوری)، با سرستونی بیرون نشسته و مزین به دو طوماری جانبی است. این روش و روش دوری در معماری عصر کلاسیک زیاد به چشم می‌خورد.

۳- سبک ستون سازی (کُرنِتی Corinthian). ناحیه کُرنِت در جنوب شرقی یونان واقع است و در اواخر قرن پنجم ق. م این روش در معماری ستونسازی یونان رواج یافت. از خصوصیات این سبک سرستون به شکل کاسه زنگ وارونه با آرایش گل و بوته و برگهای کفگیر بر دور تا دور آن می‌باشد. تنه ستون کُرنِتی از شیوه دوری باریک‌تر و بلندتر بوده ولی قطر آن همانند میله ستون ایونی و از روی پایه ستون تا زیر سرستون به یک میزان بالا می‌رود.

با معرفی این سه شیوه هنری به این نتیجه می‌رسیم که از دوران باستان تا عصر حاضر در اکثر نقاط جهان این شیوه معماری رواج داشته و با اندکی تغییرات، متداول و معمول است.